

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Szokolay Béla
Cím: Edvi Illés Aladár festőművész műtermében

Forrás: Magyarország

3m

1925. 1. 25.

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Edvi Illés Aladár

Idő

"1925"

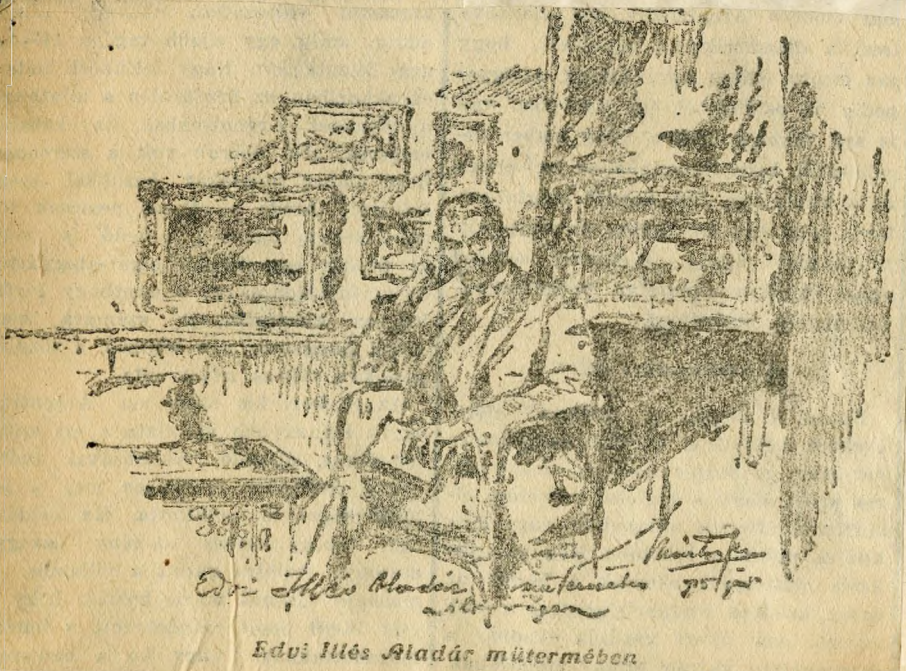
Személy

Edvi Illés Aladár festőművész műtermében

— A Magyarország tudósítójától —

A millenniumi ünnepségek kiváltották Magyarországon művészetének hőskorát. Nemsokkal azután a grand art befejeződik. Elmúlnak a nagy ünnepségek s a pompa, parádé és nagy diadalmármor után, mintha egyszerre bekövetkezett volna a visszahatás. A polgári társadalom kiélte az ünnepi érzéseit és ismét visszacökkent a lét-

köznapok nyugalmaiba. A farsang utáni bójtben türelmetlenül fordul el azoktól, akik még mindig a nagy páthosszi ünnepeket hirdetik — a grand art művészeitől. Támadták Benezart, Lotzot, Székelyt és minden művészt, aki nem az ő polgári érzéseiket szolgálta meg. Osodálatosan találkozik ez a változás a szabadságháren utáni Németalföld viszonyaival. A hősi korszak festőit:

Edvi Illés Aladár műtermében

Rembrandt nélkülözések között, Franz Hals pedig éppen szegényházban hal meg. Nálunk is a heroikus korszak festői közül Feszty az élete végefelé anyagi gondokkal küzd s egész sereg művész keres külföldön udvaroknál, akadémiái tanszékeken s elevonbb körkredelmi életet élő, gazdagabb országokban elhelyezkedést. Markótól kezdve Brockival, Liezen Meyerrel, Wágnerrel, Zichyvel, Munkácsyval együtt körülbelül ötven művész vándorol ki és Than Mórral, Madarással, Gyárfással együtt körülbelül ugyanannyi hagyja félbe a művészi pályáját.

Az sem pusztá véletlen meggyőzés Németalföld művészettörténetének a fordulatával, hogy itt is, ott is a polgári társadalom ízlését éppen a nagymesterek tanítványai elégítik ki. Rembrandt tanítványai Maes, Metsu, Deu, Jan van der Meer, stb., Halsó a két Ostado, Steen, stb. Azután bizonyos mértékig az ő készségükkel dolgoznak Hobbema, Teniers és Potter is. Mindnyájan szelid, békés polgári képeket festendek, melyek-

nek intim jelenetei szinte elfeledtetik a mesterek alakjainak hősi gesztusait. Nálunk is a nagymesterek iskoláiból kerül ki az az új generáció, mely tőlük veszi a készséget s azt kimélyíti, de egyéniségének érzésmódjának és gondolkodásának kialakulásával már az új igényekhez nő.

Székely Bertalan iskolájának volt a növendéke E. Illés Aladár is. Innen

szétdőnnyel a párisi Julien-akadémiára került. Két év múlva hazajött. Tanulmányutakat tesz Olaszországban, Német-, Angolországban, Svájcban, Németalföldön, állami megbízásból Törökországban Rodostó környékén rajzokat, festményeket készít egy Rákóczi-émlék-könyvhöz.

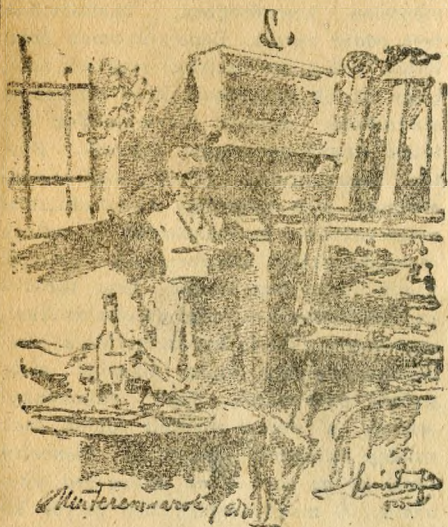
Első sikereit a millennium körül években aratja. 1895-ben, alig huszonöt éves, mikor az a kitüntetés éri, hogy a Társulat látástan az Esterházy-díjat első ízben kapja. Azóta sok kitüntetést s díjat nyert itthon is, külföldön is. Többek között állami aranyérmét Budapesten és Münchenben is. Képeit vásárolták a Szépművészeti Múzeum, külföldi múzeumok, a királyi család s idegen uralkodók.

Képeinek már első pillantásra megnyerő a szelid, komoly, bensőséges lírája, a nagy békés szeretet, mellyel a természetet és a művészetét együtt érzí, az a szomorkás, mély harmónia, amiben a külvilágot és önmagát egybefoglalja. Nyugalmas komoly szemlélődő módját jelenti előadásának egyensúlyozottsága és biztos egyenletessége. Öszinteségét és nyugalmit nem zavarák meg, fészírozott szertelen nagyvonalú mondaniakarások. Egyszerű és keresetlen s éppen azért közvetlen és meggyőző az is, amit mond s az is, ahogyan mondja.

Legforróbb sikereit vízelctményeivel aratta. Többképe, enteriőrjain mély

tónusokkal, halk csillogású és bársonyos puhaságu színekkel fest.

Műtermében még van egy néhány képe, amik a karácsonyeltől kiállításából megmaradtak. Néhány olaja parasztkonyha belsejéről festett figurális kép: Az ablakon át beeső fényben üldögélő néul, mögötte már tört reflexek tompa világítása, mély és súlyos árnyé-

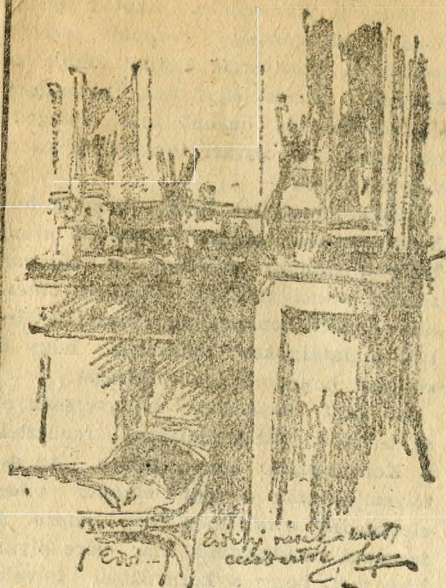
Műteremsarok

kek s a nyitott tűzhelyről füstös, kormos fal. Délutáni csend és béke s a színek is elhez képtet mélyek, komolyak. Egy pókháló, poros muzeum szürke nagy falai és tátongó unalma van egy másik képen. Itt különösen finom a szűrt világítás, egyenletessé szétmört fény a problémájának a megoldása. Sorban álló tájképeim is szelid és nyugalmas, alkonyatszerű világítás színei illeszkednek meleg és poétikus hangulattá. Vannak napsütöses tájai is, melyeken tűzes színek világítanak, de ezeken is keresi a mély árnyékokat, miknek komorságába ágyazza bele az eleven színeket.

Tájképmotívumait különös szeretettel az Alföldön keresi. Régebben nyáronként, Torontálban töltött hetekben, tanyái magányába vonultan csak a művészetének élt. Így, elvonultan mélyül bele a pikturába s míg törhetetlen szorgalommal naphosszat dolgozik, éjszakánként a csillagok csodáit nézi. Ez a megilletődött szeretet tükröződik a képeim is. Akkoriban ünnepezték Torontálban s a festőművészet Petőfi Sándorának nevezték el. Pedig komor nyugalmával, ha lírikusabb is, talán köze-

lebb áll Arany János mélyebb kedélyéhez és szelidebb békéjéhez.

Edvi Illés Aladar házának egyik kertfői helyiségében van feleségének a műterme. Ott láttam néhány szép arc-képet, egy különösen finom puha tónus-

Erdélyi házak mint esztétikák

sokkal festett öreg nőportrét s egy fiatal mozisínésznő eleven, bájos képét. Edvi Illésné Karády Etelka képeit kiállításokról ismerjük, hogy jellemzi őket a rajz korrektsége s az érzésmód finomsága.

Szokolay Béla